

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum aliquis possit esse in hac vita beatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ptione summi boni : sed aliquis non potest peruenire ad summum, nisi transcendat media. cum igitur inter Deum, & naturam humanam media sit natura angelica, quam homo transcendere non potest, videtur quod non possit beatitudinem adipisci.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 93. Beatus homo, quem tu erudieris Domine.

RESPON. Dicendum, quod beatitudo nominat adeptionem perfecti boni. Quicumque ergo est capax perfecti boni, potest ad beatitudinem peruenire. Quod autem homo boni perfecti sit capax, ex hoc apparet, quod eius intellectus potest comprehendere vniuersale, & perfectum bonum, & eius volentia appetere illud: & ideo homo potest beatitudinem adipisci. Apparet etiam idem ex hoc, quod homo est capax visionis diuinae essentiae, sicut in 1. habitum est: in qua quidem visione perfectam hominis beatitudinem consistere diximus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod aliter excedit natura rationalis sensitiua, & aliter intellectualis rationalem. Natura enim rationalis excedit sensitiuam quantum ad cognitionis obiectum, quia sensus nullo modo potest cognoscere vniuersale, cuius ratio est cognoscitiua: sed intellectualis natura excedit rationalem quantum ad modum cognoscendi intelligibilem veritatem. Nam intellectualis natura statim apprehendit veritatem, ad quam rationalis natura per inquisitionem rationis pertingit, ut patet ex his quae in 1. dicta sunt: & ideo ad id quod intellectus apprehendit, ratio per quendam motum pertingit. vnde rationalis natura consequi potest beatitudinem, quae est perfectio intellectualis naturae: tamen alio modo quam angeli. Nam angeli consecuti sunt eam statim a post principium suae cognitionis: homines autem per tempus ad ipsam perueniunt. sed natura sensitiua ad hunc finem nullo modo pertingere potest.

AD SECUNDUM dicendum, quod homini secundum statum praesentis vitae, est connaturalis modus cognoscendi veritatem intelligibilem per phantasmata: sed post huius vitae statum habet alium modum connaturalem, ut in 1. dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod homo non potest transcendere angelos gradu naturae, ut scilicet naturaliter sit eis superior: potest tamen eos transcendere per operationem intellectus, dum intelligit aliquid super angelos esse, quod homines beatificat: quod cum perfecte consequetur, perfecte beatus erit.

ARTICVLVS II.

Utrum vnus homo possit esse beator altero.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod vnus homo alio non possit esse beator. Beatitudo enim est premium virtutis, ut Philosophus dicit in 1. Ethic. sed pro operibus virtutum omnibus aequalis merces redditur: dicitur enim Matthei 20. quod omnes qui operati sunt in vinea, acceperunt singulos denarios: quia ut dicit Greg. aequalis aeternae vitae retributionem sortiti sunt. ergo vnus non erit beator alio. ¶ 2. Praet. Beatitudo est summum bonum: sed summo non potest esse aliquid maius. ergo beatitudine vnus hominis non potest esse alia maior beatitudo. ¶ 3. Praet. Beatitudo cum sit perfectum, & sufficiens bonum, desiderium hominis quietat: sed non quietatur desiderium, si aliquid bonum deest, quod suppleri possit. si autem nihil deest quod suppleri possit, non poterit esse aliquid aliud maius bonum. er-

go vel homo non est beatus: vel si est beatus, non potest alia maior beatitudo esse.

SED CONTRA est, quod dicitur Io. 14. In domo patris mei mansiones multae sunt: per quas, ut Aug. dicit, diuersae meritorum dignitates intelliguntur in vita aeterna. Dignitas autem vitae aeternae, quae pro merito datur, est ipsa beatitudo. ergo sunt diuersi gradus beatitudinis, & non omnium est aequalis beatitudo.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, in ratione beatitudinis duo includuntur, scilicet, ipse finis vltimus, qui est summum bonum, & adeptio, vel fructio ipsius boni. Quantum igitur ad ipsum bonum, quod est beatitudinis obiectum & causa, non potest esse vna beatitudo alia maior, quia non est nisi vnum summum bonum, scilicet Deus, cuius fruitione homines sunt beati: sed quantum ad adeptionem huiusmodi boni, vel fructionem, potest aliquis alio esse beator: quia quanto magis hoc bono fruatur, tanto beator est. Contingit autem aliquem perfectius frui Deo, quam alium ex eo, quod est melius dispositus, vel ordinatus ad eius fructionem, & secundum hoc potest aliquis alio beator esse.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod vnitas denarii significat vnitatem beatitudinis ex parte obiecti: sed diuersitas mansionum significat diuersitatem beatitudinis secundum diuersum gradum fructionis.

AD SECUNDUM dicendum, quod beatitudo dicitur esse summum bonum, in quantum est summi boni perfecta possessio, siue fructio.

AD TERTIUM dicendum, quod nulli beato deest aliquid bonum desiderandum, cum habeat ipsum bonum infinitum, quod est bonum omnis boni, ut Aug. dicit: sed dicitur aliquis alio beator ex diuersa eiusdem boni participatione. Additio autem aliorum bonorum non auget beatitudinem: vnde Aug. dicit in 5. confes. Qui te, & alia nouit, non propter illa beator: sed propter te solum beatus.

ARTICVLVS III.

Utrum aliquis in hac vita possit esse beatus.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod beatitudo possit in hac vita haberi. Dicitur enim in Psal. 118. Beati immaculati in via, qui ambulauerunt in lege Domini: hoc autem in hac vita contingit. ergo aliquis in hac vita potest esse beatus.

¶ 2. Praeterea. Imperfecta participatio summi boni non adimit rationem beatitudinis, alioquin vnus non esset beator alio: sed in hac vita homines possunt participare summum bonum cognoscendo, & amando Deum, licet imperfecte. ergo homo in hac vita potest esse beatus.

¶ 3. Praet. Quod ab omnibus dicitur, non potest totaliter falsum esse. Videtur enim naturale, quod in pluribus est, natura autem non totaliter deficit: sed plures ponunt beatitudinem in hac vita, ut patet per illud Psal. 143. Beatum dixerunt populum cui haec sunt, scilicet, praesentis vitae bona. ergo aliquis in hac vita potest esse beatus.

SED CONTRA est, quod dicitur Iob. 14. Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miserijs: sed beatitudo excludit miseriam. ergo homo in hac vita non potest esse beatus.

RESPON. Dicendum, quod aliquis beatitudinis participatio in hac vita haberi potest: perfecta autem & vera beatitudo non potest haberi in hac vita. & hoc quidem considerari potest dupliciter. Primo quidem ex ipsa communi beatitudinis ratione. Nam beatitudo, cum sit

De 5. virgine capit. 26. tracta. 67. in 10. ante medium to. 9.

q. 1. ar. 8. & q. 2. art. 7.

Epist. 56. par. ante medium. 10. 2. & 13. de tri. c. 7. 10. 3. Li. 5. conf. c. 4. cir. prin. tom. 1.

In far. 5. cor. & q. 63. ar. 16. cor. & 3. di. 27. q. 2. ar. 2. cor. & 4. dif. 49. q. 1. ar. 2. q. 2. ad 5. Et ver. q. 14. ar. 2. cor. Et 1. Eth. lect. 16. fin.

q. 15. art. 1.

D. 752.

q. 79. ar. 8.

D. 150.

D. 150.

q. 74. art. 7. & q. 89. art. 1.

4. d. 49. q. 1. art. 4. q. 2. Ch. 2. 10. 5.

Hom. 19. in euang. par. ante me.

¶ Super Questionis quinte Articulum quartum.

In articulo aliquando super morandum est. Scito igitur primo in 1. art. differentiam inter perpetuitatem & inamissibilitatem beatitudinis. Perpetuitas enim significat durationem quadam immutabilitatis autem significat immutabilitatem quadam. haec ergo est species immutabilitatis, illa durationis. Et quoniam duratio mensura est mirabilis, vel immutabilis, prius naturaliter inest alicui rei sempiternae immutabilitas, quam perpetuitas: immo haec est illius effectus, ut ex q. 10. primi li. conuicta non apparet. Cum igitur hic quaeritur, Virum beatitudo possit amitti, est questio non de perpetuitate formaliter, sed de inamissibilitate, quae est perpetuitatis causa. Scito secundo in corpore articulo, quod prima ratio in littera allata pro conclusionem, quae & in 4. sent. dist. 49. q. 1. arti. 1. q. 4. tangitur, male videtur intelligi a Scoto in 4. dist. 49. q. 6. Potest siquidem dupliciter intelligi, quod beatitudo sit quietativa omnis desiderii, primo ut sensus sit, quod beatitudo formalis, est formalis imperio omnis desiderii. Et hic sensus est falsus: & tamen illarum Scoto reprehendit. Secundo, ut sit sensus, quod beatitudo formalis est inferens impletionem omnis desiderii, expulsioremque omnis mali, quocumque modo illud contingat: ita quod ratio beatitudinis in communi exigit, quod in parte immutabilitatis abstrahendo a tali, vel tali modo. Et hic sensus est verus, & in rebus tam hic, quam in 4. sent. Ex hoc enim sequitur manifeste, quod beatitudo emittit inamissibilitatem, ut in littera deducitur. Alioquin dolor, vel timor inest beato. Vnde du-

lit perfectum & sufficiens bonum, omne malum excludit, & omne desiderium implet. In hac autem vita non potest omne malum excludi: multis enim malis praesens vita subiacet, quae vitari non possunt, & ignorantiae ex parte intellectus, & inordinate affectio ex parte appetitus, & multiplicibus penalitibus ex parte corporis, ut Aug. diligenter profequitur 19. de ciu. Dei. Similiter etiam boni desiderium in hac vita satari non potest: naturaliter enim homo desiderat permanentiam eius boni, quod habet. Bona autem praesentis vitae transitoria sunt, cum & ipsa vita transeat, quam naturaliter desideramus, & eam perpetuo permanere vellemus: quia naturaliter homo refugit mortem. Vnde impossibile est, quod in hac vita vera beatitudo habeatur. Secundo, si consideretur id, in quo specialiter beatitudo consistit, scilicet visio diuinae essentiae, quae non potest haberi in hac vita, ut in 1. ostensum est. Ex quo manifeste apparet, quod non potest aliquis in hac vita veram, & perfectam beatitudinem adipisci.

Ad primum ergo dicendum, quod beati dicuntur aliqui in hac vita, vel propter beatitudinis adipsam scendam in futura vita, secundum illud Ro. 8. Spe salui facti sumus: vel propter aliquam participationem beatitudinis, secundum aliqualem summi boni fruitionem.

Ad secundum dicendum, quod participatio beatitudinis potest esse imperfecta dupliciter. Vno modo, ex parte ipsius obiecti beatitudinis, quod quidem secundum sui essentiam non videtur: & talis imperfectio tollit rationem vere beatitudinis. Alio modo potest esse imperfecta ex parte ipsius participantis, qui quidem ad ipsum obiectum beatitudinis secundum seipsum attingit. Deum: sed imperfectio per respectum ad modum quo Deo seipso fruitur. & talis imperfectio non tollit veram rationem beatitudinis: quia cum beatitudo sit operatio quaedam, ut supra dictum est, vera ratio beatitudinis consistit in actu, non autem ex subiecto.

Ad tertium dicendum, quod homines reputant in hac vita esse aliquam beatitudinem propter aliquam similitudinem vere beatitudinis: & sic non ex toto in sua aestimatione deficiunt.

ARTICVLVS IIII.

Verum beatitudo habita possit amitti.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod beatitudo

possit amitti. Beatitudo enim est perfectio quaedam: sed omnis perfectio inest perfectibili secundum modum ipsius. cum igitur homo secundum naturam suam sit mutabilis, videtur, quod beatitudo ab homine mutabiliter participetur: & ita videtur quod homo beatitudinem possit amittere.

¶ 2. Praet. Beatitudo consistit in actione intellectus, qui subiacet voluntati: sed voluntas se habet ad opposita. ergo videtur quod possit desistere ab operatione, qua homo beatificatur: & ita homo desinet esse beatus.

¶ 3. Praet. Principio respondet finis: sed beatitudo hominis habet principium, quia homo non semper fuit beatus. ergo videtur quod habeat finem.

Sed contra est, quod dicitur Matth. 23. de iustis, quod ibunt in vitam aeternam: quae, ut dictum est, est beatitudo sanctorum. Quod autem est eternum, non desinit. ergo beatitudo non potest amitti.

Responsio. Dicendum, quod si loquamur de beatitudine imperfecta, qualis in hac vita potest haberi, si potest amitti. Et hoc patet in felicitate contemplatiua, quae amittitur vel per oblivionem, puta cum corrumpitur scientia ex aliqua aegritudine: vel per aliquas occupationes, quibus totaliter abstrahitur aliquis a contemplatione. Patet etiam idem in felicitate actiua. Voluntas enim hominis transmutari potest, ut videlicet degeneret a virtute, in cuius actu principaliter consistit felicitas. Si autem virtus remanet integra, exteriores transmutationes possunt quidem beatitudinem perturbare, in quantum impediunt multas operationes virtutis, non tamen possunt eam totaliter auferre, quia adhuc remanet operatio virtutis, dum ipsa aduersitates homo laudabiliter sustinet.

Et quia beatitudo huius vite amitti potest, quod videtur esse contra rationem beatitudinis: ideo Philosophus dicit in primo Ethico, quod aliquos esse in hac vita beatos non simpliciter, sed sicut homines, quorum natura mutationi subiecta est. Si vero loquamur de beatitudine perfecta, quae expectatur post hanc vitam, sciendum, quod Origenes posuit, quod quorundam Platoniorum errorem sequens, quod post ultimam beatitudinem homo potest fieri miser. Sed hoc manifeste apparet esse falsum dupliciter.

¶ Primo quod ex ipsa communi ratione

Scilicet Scous ibidem desecisse videtur. Primo, quia non distinguit inter immutabilitatem seu inamissibilitatem, & perpetuitatem: & quae de immutabilitate dicitur, & de perpetuitate consequenter, de perpetuitate formaliter accipit. Secundo, quia esse immobilitatem de ratione beatitudinis, intelligitur formaliter, aut virtualiter: quoniam, ut dicitur 10. Metaphysico. Corruptibile, & incorruptibile, aut sunt substantia, aut in substantia: & tamen ipse formaliter accipit de perpetuitate. Scito tertio, quod secunda ratio litterae efficacialis est apud eum philosophos, qui non in aere loquuntur, sed voluntatem in bonum tantum, & voluntatem rectam in vere bonum tantum ferri posse non vident.

In responsione ad primum eiusdem articulo, habes duo notanda. Primo, quod beatitudo est immutabilis, & consequenter incorruptibilis: ac per hoc differt plusquam genere ab aliis actibus corruptibilibus, iuxta doctrinam Arist. 10. Metaphysico. Secundo, causas immutabilitatis eius, formalem scilicet, quia est perfectio consummata: effectiuam vero, diuinam virtutem: materialem autem, hominem eleuatum in participationem aeternitatis. Et hoc tertium, pro quanto includit quod beatitudo formalis mensuratur aeternitate participata, & non aetere, impugnat a Scoto in loco allegato: quia tamen satisfecimus ei in 1. lib. q. 10. non replicandum censeo. & his si addatur bonitas per essentiam, cuius adeptio est beatitudo, videbitur & reliqua causa, scilicet, finalis ipsius beatitudinis. Ex primo horum habes, quod beatitudo haec non se habet ad perpetuitatem, sicut albedo

¶ 2. huiusmodi.

¶ Cap. 10. in fine.

¶ Lib. 1. Periar. cap. 5. a med. & lib. 2. c. 10. 4. ¶ Aliter quorundam philosophorum.